

probe noverat; sciebatque, quanta facilitate ad Ecclesiam accessuri essent; ubi primum, sancita Divina Gratia efficaciam, Molinæ novitates omnino proferri, cognovissent. Si quis enim illos scrupulus adhuc male habet, ne nobis ex integro fociuntur, is certe vel unus est, quod Gratiam ex se efficacem, non uti fide certam, sed opinione liberam, a nobis admitti, videant, falsoque etiam sibi fingant, pluris in Ecclesia fieri Molinæ inventa, quam Scholæ Thomisticæ dogmata. Sic suos ipsimet sensus explicant. Sic Bouxtorfius in sua cum Domino de Sancto Amore Collatione, quam is tertia Diarii sui parte refert, cap. 7.

(1) *Si doctrina de Gratia foret solida stabilita, & generatim cognita per omnes fideles, illa foret sola sufficiens ad reuniendos omnes animos; quia, si unusquisque de ea esset persuasus, totus mundus contribueret ad reducendos fratres suos cum charitate, & simplicitate ad centrum fidei, & Ecclesie, cunctique omne tempus infunderent, suaque eo sacrificarent.*

Sic Leidekerius post relata Buxtorfii verba in Thesi 9. de Jansenianismo: *Certe hæc dixit sapientissime Buxtorfius: & quam vellem ut viri doctissimi verba Jansenistas pungerent, prout SANCTAMOREM animam conservarent! Id verum est, subjungit vir suis præjudiciis occupatus, omnes in Papatu errores ex negata, vel non satis agnita Christi Gratia originem daxisse, nec dari ullum inter nos, & Romanenses sere dissidium, quod non tolli possit, si fides de victrice Gratia triumphet.*

Sic idem ipse Thesi prima de Jansenianismo, postquam falso commentus est, Jansenium solis Jesuitarum artibus proscriptum esse, ut Molinismus resideret, statim subjungit: *Non quidem nos æque ferimus hæc Jesuitarum artes; quin vellemus, Romanam Curiam ipsorum consiliis assentiri, quo patet amplius, insanabilem esse Babelem, jure factam a nobis ex ea scissionem, Pelagianismum esse Papatus fidem, nec posse coli cum Italica Sede communionem ab illis, qui quodammodo gratia gustum habuerunt.*

Sic demum M. Jurie in libro, quem inscripfit; (2) *Antidotum adversus Religionis mutationem*, hanc sacrilegæ separationis rationem obtendit, cap. 7. (3) *Quod nempe Scoti, Molinæ, ac Molinistarum schola, Thomæ, recentiorumque Thomistarum scholam, existimatione Romanorum, plurimum vincat, vicieritque semper, post Concilii Tridentini celebrationem.* Tum in altero, jam a me appellato, cui titulus: (4) *Judicium de severioribus, ac laxioribus methodis*, sectione 18. occasione doctrinæ Molinianæ, quam in Ecclesia Romana permissam observat, ait: (5) *Non id dico, quasi Pelagianismum in Ecclesia Protestantibus permitti velim, quem in Ecclesia Romana permissum observo: absit. Verum, &c.*

Quæ cum ita sint, tantum abest, ut Perronii dicto Clementem VIII. a damnando Molinismo territum putem, ut potius illum hac maxime ratione ad sententiam maturandam adductum existimaverim. Taptus erat in optimo Pontifice recon-

ditionis, & unitatis amor! Hoc etenim pacto præcipuus reconciliationis obex auferebatur, tria- que probati in Ecclesia Pelagianismi accusatio evanescebat. Multum abest igitur, ut hoc Eminenti-ssimi Principis dictum Thomistis injuriam videri possit; cum eo vel maxime nomine gloriosum haberi debeat, quod Scholæ Thomisticæ dogmata, uti revocandis ad fidem animis opportuna, commendaverit.

Et quidem a Molinianis scire velim, quam sententiam Theologi orthodoxi Calvinianis proposuerint, veluti Ecclesiæ doctrinæ reserant, ut illos ad sana consilia revocarent? Thomisticam-ne, an Molinianam? Discere velim, ad quam tandem sententiam eruditores Calvinistæ propius accesserint, dum illos inter, & Ecclesiam nihil pene jam discriminis compererunt Theologi nostri? Certe si & Thomisticam proposuerit, & ad Thomisticam propius accesserit, uti nemo prudens diffidebitur; fatendum omnino est, Scholæ Thomisticæ dogmata germanam complecti Ecclesiæ Catholicæ doctrinam, revocandis ad fidem animis opportunam. Nec jam amplius invidiose obijciendum, Thomistas ad heterodoxos accedere propius; sed Ecclesiæ, & Angelicæ Scholæ communiter gratulandum, quod ad eam pene filii seque- ges, pristinis ejuratis erroribus, convolarint. Immo vero, si, ut debent, recte sapiunt, quotquot contra Calvinistas de Divina Gratia scribunt Theologi Polemistæ, iis argumentis intelligent, nihil & publicæ causæ deterius, & Ecclesiæ Majestati periculosius accidere posse, quam si eis Molinæ signata, uti communionis Romanæ sensum, venditare velint. Qua de re Stephanum Dechamps, Societatis Jesu Professore, commonebat Serenissimus Princeps de Conty, cui ille contra Calvinianos scribendi consilium dederat. (6) *Plus scribendis, edendisque libris assuevit Paternitas Vestra, inquebat Serenissimus, ac doctissimus Princeps, quam ego ipse assueverim. Quare rogo, ut hunc ipsum laborem in se sumat, quem a me sumi peroptabat; Calvinianos scilicet editis libris exagrandi. Id unum meorum partium esse puto, ut prudens identidem aliquod consilium offeram, si huic sorte operi manum admovant Paternitas Vestra. Exempli causa, ne Calvinianis privatas Molinæ sententias pro Ecclesiæ dogmatibus vendat, quoties in illos calamum acuet. Hoc suo consilio satis inuenui, Calvinistas, Molinismi commutatione territos, adversus Ecclesiæ Romanæ fidem obfirmaturos animum, eidemque Pelagianismum confidentius, ac petulantius objecturos.*

C.A.

- (1) Ex versione Ledekerii. (2) Si cette maxime, la Grace efficace par elle même, étoit solidement établie, & généralement reconnue par tous les fidèles, elle seroit seule capable de réunir tous les esprits; parce que si chacun en étoit persuadé, tout le monde contribueroit à rappeler ses frères avec charité, & simplicité au centre de la Foi, & de l'Eglise; qu'ou emploieroit tout son tems à cela, & qu'on y sacrifieroit tous ses intérêts.
- (3) Perventur contre le changement de Religion.
- (4) Parce que l'Ecole de Scot, de Molina, & des Molinistes l'emporte encore de beaucoup, & l'a toujours emporté, depuis le Concile de Trente, sur l'Ecole de Thomas, & des nouveaux Thomistes.
- (5) Jugement sur les methodes rigides, & relâchées.
- (6) Ce n'est par, que je demandasse dans nos Eglises Protestantes la tolerance pour le Pelagianisme, comme on la donne dans l'Eglise Romaine; à Dieu ne plaise: Mais, &c.
- (7) Vous êtes plus accoutumé à faire des livres, que moi: ainsi je vous supplie de garder pour le travail, que vous me proposez, d'écrire contre les Calvinistes. Ce, que je puis vous offrir, est de vous donner quelques fois quelques bons avis, si vous entreprenez ce dessein: comme par exemple, de ne faire jamais passer les sentimens particuliers de Molina pour l'opinion de l'Eglise, en écrivant contre les heretiques. Lettre, ou Réponse LX. p. 162.

CAPUT XLVII.

Bastida commentum, a Germano Becheferio, Societatis Theologo, nuper Parisiis instauratum, de peccatis obduratorum non imputandis, cumulatissime confutatur. Peccati Philosphici nuperrime reus error exploditur, 1. Ex hoc effato: Ut peccatum imputetur, nullam supernaturalem mentis illustrationem, aut excitationem voluntatis esse necessariam.

UT hanc Libro tertio mantissam addamus, facit nova Lutetiæ ab Societatis Professore tentata periclitatio, ut Peccati Philosphici errorem, nova larva obductum, instauraret: Nihil quippe hoc de argumento in priori Editione nobis exciderat.

Diu est, cum Molinianæ doctrinæ cardinem in Peccati Philosphici errore, tanquam principio, potissimum verti, putant Theologi bene multi, colliguntque argumentum, non longius accessit, sed e re nato, ac sponte fluente. Cum enim gratiam sufficientem actualem, in mentis illustratione, voluntatiquæ excitatione positam, idcirco maxime univervis hominibus indiscriminatum præsto esse, doceant, quod alias admiffa delicta vitio nobis minime verterentur; id certe principii loco ponunt, eum peccati culpa minime teneri, Deumque re ipsa nequaquam offendere, qui, nulla sibi gratia affulgente, & aspirante, de Deo actu, jusve lege non cogitaret.

Bastidam eo stetit principio in Congregatione 45. coram Clemente VIII. obiter observavimus libro 3. cap. 32. dum, Lemofio acriter contentente, non omnibus gratiae sufficientis auxilium præsto esse, illico subintulit: *Si omnibus non datur auxilium sufficienti: ergo, quando homo peccat, non potest illi imputari ad culpam: quem idcirco Pelagianus erroris postulat Dominicus Interlocutor, Hæc illatio, iniquis, est Pelagiana: quo dicto, soluta Congregatio est.*

Eodem deinceps arasse vitulo liberales gratiarum sufficientium largitores, adeo palam est, ut solem lucere meritis, probandum aggrediar, si id, congestis illorum testimoniis, adstruere velim. Nota hic factis fuerit, quam nuper Parisiis explicaverit scenam Germanus Becheferius, Societatis Professor Theologus, ut hoc Scholæ suæ placitum novam in lucem ederet. Theologus ille Theses habuit die 14. Decembris 1699. in quarum 8. Positione, ad calcem primæ columnæ, hæc legantur: „ Unum peccatum sæpe est pena alterius peccati; quatenus nempe obcecatione puniatur, & obduratione, cum Deus, prius desertus, peccatorem deserit. Tres sunt desertionis gradus: primus gratiam uberiorem; secundus minorem aliam; tertius vero omnino excludit. Peccata graviora primo, & secundo desertionis gradu in hac vita puniuntur: nulla autem puniri desertione summa, ita ut Deus opem gratia omnem peccatorum subtrahat, magis videtur Augustini opinioni congruere, & aperte docet Auctor libri De vocatione Gentium. Eorum, qui ajunt, peccatores non-nullos ita deseri a Deo, ut ab interiore illius luce penitus secludantur, & priventur omni motu, non una est opinio. Alii enim errant, dum asserunt, peccatores plane obcecato, & indurato peccata nihilominus imputari: alii tolerabilius sentiunt, dum negant.

Verum cum gravis ex ea positione nata offensio esset, eamque Doctores Sorbonici bene multi confidenter censuerunt, sententiam videlicet rogati ab Illustrissimo Parisiensium Archiepiscopo,

Ludovico Antonio de Noailles, quem pie memorie Innocentius Papa XII. ob præclara merita Cardinalitia purpura postea donavit; ut obortæ offensionis satisfaceret Becheferius, imminenteque judicium declinaret, sequentem Declarationem Eminentiissimo Præsuli dedit, die 3. Aprilis 1700. Rectore Collegii offerente, Novitiatu quoque Rectore præsentate, in obsequium, atque officii fidem.

„ DELATIS ad Illustrissimum, ac Reverendissimum Ecclesiæ Principem, Archiepiscopum Parisiensem, querelis super quadam positione mea de obduratorum, & obduratorum peccatis, ex Thefi, quam die 14. Decembris anni 1699. propugnavi: hanc mentis meæ explicationem eidem Illustrissimo Præsuli, summa, qua par est, animi submissione obtuli, paratus deinceps, quoties occasio tulerit, quam maxime potero obsequii mei argumenta, pari cum fiducia, reverentiaque exhibere; ut intelligant omnes, quantum tribuam judicio, atque auctoritati sapientissimi Antistitis, quem summo Ecclesiæ bono inter sacræ doctrinæ custodes, atque interpretes Divina dispositio constituit.

„ Primum itaque profiteor, nunquam in ea me sententia fuisse, ut crederem, eos, qui vocantur obcecati, & indurati, non peccare amplius, vel sua illis peccata minime imputari a Deo; immo me semper tenuisse, & nunc etiam tenere, ex Scriptura, & Patribus certo constare, quod peccent, & quod peccata illis imputentur. Simul agnosco, positionem meam ita generalibus verbis conceptam fuisse, ut istam hujus explicationis postulandæ causam præberet.

„ Profiteor insuper, quantumvis mihi persuasum sit, obduratos nequaquam omni carere interiori gratia, quæ ad implenda præcepta sufficit, haud propterea voluisse, me ulla censura notare illos, qui nec pauci sunt, nec infirmi nominis, Theologos & Catholicos, quos contraria in opinione, æque in Ecclesiæ permissa, versari, certum est; neque, cum in prædicta positione dixi, errare illos, aliud a me intellectum esse, quam quod fallantur.

„ Cujus sententiæ meæ, pariter & singularis adversus Illustrissimum, ac Reverendissimum Ecclesiæ Principem observantia, ac submissionis, ipso benigne annuente, perpetuum hoc existare monumentum volui, manu mea subscriptum.

„ Parisiis die 3. Aprilis, anno 1700. GERMANUS BECHEFER.

Quisquis hanc Becheferii Declarationem cum defensata positione contulerit, facile colliget, eum quidem professum ultro, obduratorum, atque induratorum peccata iisdem re ipsa crimini verti, quod illos nusquam omni interiori gratia destitui putet; eosdem tamen culpa vacaturos inuissit, si interioribus auxiliis privarentur. Quare nec Theos assertionem revocavit; sed quod absolute ab eo dictum putabatur de peccatis obdurato non imputandis, (unde maxime suborta offensio fuerat) id a se, velut incommodum ex aliorum Theologorum sententia derivatum, haberi voluit.

Nostrarum itaque partium esse, duximus, confectarium istud, jam pridem a Bastida deductum, ad crissim exigere; pauloque distinctius explorare, an ii Theologi re ipsa fallantur, qui, cum induratos & obcecatos omni ad certum vitæ tempus interiori auxilio destitutos existunt, iisdem peccata vitio dari, nihilominus asserunt? Annon potius ii Philosphici Peccati proscriptum errorem oblique recudant, qui delictis imputandis necessariam gratiam arbitrantur, illosque peccatis absolvunt, qui internis auxiliis justo Dei judicio privarentur.

Ac primo quidem ingentis temeritatis, & audacis

clacae esse, eam celebriorum Theologorum sententiam proscripti a Pontificibus erroris insimulare, quæ homines induratos, & obsecatos auxiliis interdum sufficientibus ad certum vitæ tempus destitutos, ait, in obdurationis, & cæcitatibus peccatis. Gratias Becherferio plurimas, quod id demum sua illa Declaratione professus est. Cum enim Janfenius uno, eodemque contextu duo hæc promissum posuisset, Gratiam possibilitatis, quam sufficientem recentior schola vocitat, iustis interdum deesse, & obsecatis; nonnullaque Dei præcepta utriusque secundum præsentem, quas habent, vires impossibilia contingere; complexam periodum fecerunt Delatores. partem alteram, quæ obsecatis, gratia possibilitatis interdum destitutos, ac voluntaria illa implendorum quorundam mandatorum impotentia laborantes statuebat, intactam reliquerunt; alteram, quæ iustos eadem forte implicabat, sacro Anathemate feriendam obolere. Ita quippe Janfenius scripserat lib. 3. de Gratia Salvatoris, capite 13. unde primam illam Propositionem excerptam voluere Delatores: *Hæc igitur omnia plenissime, planissimeque demonstrant, nihil esse in S. Augustini doctrina certius, atque suadentius, quam esse præcepta quædam, quæ hominibus non tantum infidelibus, exsecatis, obduratis, sed fidelibus quoque, & iustis, volentibus, conantibus, secundum præsentem, quas habent, vires sunt impossibilia; deesse quoque Gratiam, quæ possibilia fiant. Ita vero proferendum Sedis Apostolicæ iudicio Propositionem, quæ inter quinque famosas ordine prima est, exprellerunt: *Aligua Dei præcepta hominibus iustis, volentibus, & conantibus, secundum præsentem, quas habent, vires sunt impossibilia; deesse quoque Gratiam, quæ possibilia fiant. Quorsum autem tam diligens illa, tam cauta, tam studiosa implexæ periodi Janfenianæ partitio; nisi quod sententiam, altera parte expressam, ab omni errore remotissimam censerent, & ab omni Ecclesiæ censura liberam iudicarent? Id nonnullis recentiores meminisse, velim, ne ultra, quam debeat, immo & ultra, quam ipsimet Janfenii Delatores voluerint, censoriam virgam extendant.**

Jam quibus Doctoribus, ac Magistris ea se circumspiciat Theologorum assertio, quæ obsecatis, & induratis ad certum vitæ tempus internis excitationibus, aliisve possibilitatis auxiliis, iusto Dei iudicio, interdum exutos existimant, novit ultro Gabriel Vasques, largus ille Gratiarum sufficientium distributor, dum sese ab Augustino, Prospero, ac Fulgentio, summis Divinæ Gratiæ Magistris, segrege factus est disp. 97. in 1. Partem D. Thomæ, cap. 3. Cum enim adversus liberalem illam, & prodigam gratiarum sufficientium distributionem, pro qua totis lacertis depugnat, non pauca Divi Augustini, Prosperi, ac Fulgentii testimonia congestisset, hoc uno se responso exsolvit: *Fateor sane, suspecta mihi esse testimonia Prosperi, & Fulgentii, quod diligentissimi, & exactissimi Augustini discipuli sint, & oppositam videantur sequi sententiam, ut ex testimoniis, superiorum capite in prima classe relatis, liquet. Locis ergo, nunc a nobis allegatis, forsitan gratiam exteriorum signorum, & beneficiorum medicinas etiam exteriores peccati concesserunt; in aliis vero auxilium interioris inspirationis, de quo nunc est controversia, negarunt. Verum enim vero, cura de Dei misericordia multa, magnaque jure presumere debeamus, tamque egregia, & præclara Scriptura prædicat, atque ex sola Dei voluntate pendeat, tale auxilium alicui denegare; nisi nobis de hac voluntate manifesto constet, id nullo modo affirmare debemus. Ea vero voluntas non aliunde, quam Scriptura, aut revelatio, seu traditio potest innoscere. Cum ergo nullo ex his modis Dei propositum nobis notum sit; temere affirmabimus, il-*

lud auxilium alicuius denegari, atque ab Augustino, & aliis, qui id docuerunt, petere possimus. Undenam hujus voluntatis Dei certiores fuerint effecti? Ita Vasquesius, a quo potiori jure petere liceat, Undenam voluntatis Dei, internas inspirationes omnibus promissive largientis, certior sit effectus? an felicibus Augustino Scripturas, ac traditiones internoverit, altiorique superne lucis revelatione perfusus secretiora arcana perviderit? Miror admodum, inquiebat quondam alias Bernardus Clarevallensis Episcopus. 77. ad Hugonem, *se novus iste novarum inventor assertivum, & assertor inventionum, invenire potuerit in hoc rationem, quæ sanctum Patrem latuerit Augustinum.*

Neque vero Vasquesium Censura, in Augustinum, ejusque discipulos lata, penituit unquam; quin eam potius instauravit in sensu ad Primam Secundæ D. Thomæ Commentariis, disp. 193. cap. 4. ubi, postquam sanctissimi Doctoris mentem ita paucis exposuit: *Existimant Augustinus, homines in hoc vita propter ingenia peccata, in que fuerint prolapsi, aliquid sufficientem etiam auxilio ita destitui, ut deinceps non possint non peccare; quod ex libro De Correctione, & Gratia probare fatagit; ita demum in clarissimum Divinæ Gratiæ Vindictæ censoriam virgam exercet: *Mibi in hac parte non probatur doctrina B. Augustini, ut dixi 1. Parte, in illa disputatione 97. cap. 3. sed existimo, aliter esse philosophandum de donis, quæ in primo Pavente perdidimus.**

Aliter, ut libet, philosophetur Vasquesius; philosophentur & alii pro arbitrio Molinianæ scholæ Professores; contemtoque Augustino, cæterisque summis Divinæ Gratiæ Magistris, gratias sufficientes larga manu infidelibus univeris, peccatoribus induratis, & obsecatis elargiantur, non est hujus loci, & otii ejusmodi philosophemata ad examen vocare. Verum, quod in ea gratiæ prodigantia adtruenda, iis hodie principis imitantur, quæ oblique Peccati Philosophici errorem instaurant, possimque Moralis Christianiæ fundamenta insidiant, nemo, serreo licet stomacho, concoquet. Dicant, si libet, nusquam a Deo ita deseri sceleratissimos homines, qui durissimo peccandi usu penitus obduraverunt, ut sua illis auxilia certo vitæ tempore subtrahant; quod ita nempe Deo placeat misericordiam thesaurus ostentare; quod nusquam miserando delasserit; quod iustitiae vindictæ partes omnes in alterum ævum mitrat; quod ita vasa indefessa patientia sustineat; nullam eis erroris notam inuremus, tamen illos ea parte ab Augustino toto otio aberrare, cogendamus. Verum, quod eo fiducia tandem veniant, ut peccatoribus induratis, & obsecatis nusquam actuales gratias sufficientes subtrahant, sed iis illos indolenter excitari, moveri que, velint; quod alias eorum peccatorum culpa vacarent, quæ in ipso obdurationis, ac cæcitatibus statu continuo perpetrant; nemo non succendebit, nemo non indignabitur vehementius.

Eccur enim, amabo, sufficientibus auxiliis destituti culpa vacarent, dum in eo miserando obdurationis statu in omnia scelera præcipites ruunt? Nunquid enim sua etiam tunc libertate non potuerunt? An voluntatem ad opposita potentem non gerunt? An non norunt, vident, eligunt pro arbitrio? Sublati enim auxiliis, non sublata libertas est; sed sufficientia libertatis: & si quæ demum incumbit peccandi necessitas, non illa absoluta est, & a voluntate sejuncta, qualis est necessitas moriendi in homine mortali, quæ necessitas manet, etiam si velis excutere; sed est necessitas, ex pertinaci sui, & creaturarum auctore procedens, adeoque voluntaria, ut quæ a se non provenit, quam ex corrupta, & deprava-

ta voluntate; immo nihil aliud est, quam corrupta, & depravata voluntas, seu constantis peccandi libido. Nam, ut scribit S. Bernardus Sermone 81. in Cantica: *Nescio, quo prævio, & miro modo ipsa voluntas peccato quidem in derelictus mutata, necessitatem facit, ut nec necessitas, cum voluntaria sit, excusare valeat voluntatem; nec voluntas, cum sit illa, excludere necessitatem.* Hanc necessitatem, quæ procul abest a necessitate naturalis inclinationis, necessitatem infallibilitatis appellare, amabant Scholastici, quæ quidem obdurati, & excacati, etiam actuali auxilio destituti, nunquam ad certum peccatum adiguntur, licet fieri non possit, ut diu se ab omni contineant, & non in aliquid propriæ voluntatis impetu acti, præcipites ferantur, juxta voluntatem illud Innocentii PP. I. oraculum: *Necesse est, ut, quo auxiliante, vincimus, eo iterum non adjuvante, vincamur.* (1)

Certe, si bonis omnibus stomacho fuit lex illa, a Molina iratis Superis excogitata, qua Deus illis omnibus gratiam suam certissime collaturus fingitur, qui pro naturalium virium facultate ad nihil fuerint, ut nova ope muniti fructus æterna vita dignos edant; quidni potius movebit stomachum profutum alterum paradoxum, quo statuitur, iis omnibus actuales gratiam adfuturam, qui obfirmata mente peccare voluerint, ut ea luce perfusi, æterna damnatione digni censerent possint? Quasi jam gratia non implenda duntaxat legi necessaria censeatur; sed & perpetrando peccato, & æternæ damnationis accendenda.

Satis sit, duo Christianæ Moralis capita ponere, unde hujusce paradoxo vanitatem, & derivati ex Augustini sententia confectarii ineptiam facile colligas.

Primum istud esto: Peccari re ipsa potest, peccatumque ad penam æternam imputari, tamen nulla menti illustratio in antecessum affulgeat, nullaque superna excitatione pulsetur humana voluntas. Quare, cum Gratiam sufficientem, in mentis illustratione, ac voluntatis excitatione positam, dicant illi ipsi, quibuscumque res nobis est; restat, ut induratos, & obsecatos ne culpa quidem vacaturos, fateantur, tamen sufficientia illis auxilia præsto non essent.

Ita plane statuisse videntur Palestinae Ecclesiæ Præsules in Synodo Diophysitana, dum nefarium illud Pelagianæ sectæ paradoxum anathemate perierunt: *Oblivionem, & ignorantiam non subiacere peccato, quoniam non secundum voluntatem eveniunt, sed secundum necessitatem, ut apud D. Augustinum legere est, libro de Gestis Pelagii cap. 18.* Satis enim voluntatis ineffe significarunt peccatis illis, quæ mente, per oblivionem, & ignorantiam cæca, a nonnullis admittuntur, ut eis ad culpam imputari re ipsa possint: Etsi enim non in peccatum facti, ac certe in factum peccati voluntate propria, & libera feruntur.

Ita pronunciarunt Præsules Gallicani, & Parisiensis Academiæ Theologi, dum hanc Propositionem ex Jesuita Baunio petitam, *uni saltem, & viam ad excusandas excusationes in peccatis aperientem, concordati consilio proscriptere anno 1641. Nusquam peccatur, nisi prævia peccati cognitione animus illibretur, ejusque vitandi desiderio exstimmuletur.* Cui Censuræ calculum adjecit Academia Lovaniensis anno 1657. die 4. Maii, dum ab Illustrissimo Episcopo Gandaveni sententiam per Epistolam rogata de nonnullis laxioris Moralis paradoxo, hanc assertionem numero 25. confixit, ut communia Christianæ Theologiæ principia concurrentem, & innumera etiam immanissima h-

Serry Tom. I.

(1) Innocentius I. in Epistola ad Carthaginensium Concilium, & Celestinus I. in Capitulis de Gratia.
(2) Hæc propositio excerpta est ex Apologia Casistarum Patris Pivæ Jesuitæ pag. 28.

minum peccata cum pernicie animarum excusantem: *Ut actio quæpiam sit peccaminosa, oportet, ut procedat ab homine, qui nescit, & percipit, quid boni, malive in ea sit; & antequam id videat, & animum reflexat, actio neque bona est, neque mala.*

Ita demum edixit Alexander VIII. Pontifex Maximus anno 1690. die 24. Augusti, dum errorem Peccati Philosophici, publica bonorum omnium indignatione prædammatum, extremo Apostolicæ auctoritatis telo confixit; dirisque devovit quotquot scandalosam hanc, venerariam, piarum aurium offensivam, & erroneam assertionem docerent, atque defenderent: *Peccatum Philosophicum, seu morale, est actus humanus, dissonans nature rationali, & rectæ rationi. Theologicum vero, & morale est transgressio libera Divinæ legis. Philosophicum, quantumvis grave, in illo, qui Deum vel ignorat, vel de Deo actu non cogitat, est grave peccatum, sed non est offensa Dei, neque peccatum mortale, dissolvens amicitiam Dei, neque æterna pena dignum. Nemo quippe est, qui non videat, errorem hunc ab Alexandro proscriptum, eo, ut monui, principio, veluti cardine, niti, quo largi illi, ac liberales Gratiarum sufficientium distributores fabulantur, nullam re ipsa verum nominis peccatum admitti, nullamque Deo offensam inferri, æterna pena plectendam, nisi prævia illustratione animus perfundatur, internaque excitatione pulsetur humana voluntas. Immo non alio illum argumento muniebat in dictis scriptis Professor Theologus Divionensis, a quo in publicam Theſium lucem editus est, nec alio principio nitentur illi ipsi, quos assertionis suæ Magistros, ac duces proferebat. Quidni ergo malam Arborem eodem cum fructibus telo petitam asseramus?*

Secundum hæc nuperime pronunciat Illustrissimus Rothomagensis Archiepiscopus, dum P. Buffierum Jesuitam, a quo idem ille Peccati Philosophici infans error, sparso per Normanniam libello, recusus fuerat, solenni Decreto damnavit; iustique, ut in scripto publico hifce duabus Propositionibus inter multas alias subscriberet, in obsequens, ac penitentis animi fidem: 1. *Quod spectat ad Peccatum philosophicum, damno, quod Summus Pontifex Alexander VIII. Decreto suo damnavit 24. Augusti 1690. Ipse autem privatim agnosco (ut & Jesuita jam publice agnovit in sententia sua, publico scripto edita, super Peccato Philosophico) non esse necessarium, actu attendere animum ad malitiam actionis, ut peccato imputetur. 2. Obsecati, & indurati peccatores, qui cædes, adulteria, & alia scelera, sine ullo conscientie stimulo perpetrant, ne minime quidem cogitantes, hujusmodi sceleribus offendi a se Deum, aut hæc contraria esse legi naturali, nihilominus merentur penas inferorum: nec quod actu non attendant ad malitiam actionis, ideo peccati mortalis rei non sunt. Qua de re legenda venit Eruditissimi, Sapientissimique Archiepiscopi Epistola Pastoralis, data die 28. Martii 1697. super libella, per ejus Diecesim vulgato; ubi hoc ipsum Moralis Christianæ caput, pro exulta eruditione, ac singulari sane doctrinæ studio interpretatur, gravissimique momenti exsequitur.*

In hoc idem conspirat Cleri Gallicani Censura novissima, adversus 127. Propositiones lata, die 4. Septembris 1700. quas inter hanc numero 112. legere est: *Si Peccatores consummata malitia, cum blasphemant, & flagitiis se immergunt, non habent conscientie stimulos, nec mali, quod agunt, notitiam, cum omnibus Theologis propugnet, eos hifce actionibus non peccare.* (2) Cui quidem assertioni notam

K k hanc

hanc facer Confessus affricuit: *Hec propositio falsa est, temeraria, perniciosa, bonos mores corrumpit, blasphemias aliquas peccata excusat, & ut talis a Clero Gallicano jam damnata est: in Comitibus scilicet generalibus anno 1641. die 12. Aprilis.*

Sed neque iis Ecclesie iudicis opus erat, ut suam ipsi caspitationem agnoscerent, quam tot sacrarum Scripturarum oculis occupatam, novissent facile, si vel obiter animos intendissent. Quorum enim praviam illam suam mentis illustrationem, voluntatisque excitationem, necessariam autumant, ut quis admissi delicti reus haberi possit? Nempe, inquit, ut actionis pravitate norit, reputet, atque perpendat; sic enim fieri, ajunt, ut qui, ea præmissa mentis attentione, præceptum transiit, cupiditati suæ parens, Deum perverfa, liberaque voluntate offendisse, censetur. At si sic est, impii Satellites, ac Judæi, qui Christum Cruci suffixerunt, peccati rei censendi non erant: tantum enim abest, ut admissi sceleris, ac Delicti gravitatem attenderent, ut contra potius justitiam se adimplere, arbitrarerent, Christumque, uti seductorem, haberent: quippe qui si cognovissent, nunquam Dominum glorie crucifixissent. 1. Corint. 2. Pari jure Saulus culpa vacasse censendus erit, dum spirans minarum, & cædis in Ecclesiam fureret: utpote qui actionis pravitate non modo non noverat, sed contra potius se laude dignum arbitrabatur, quod supra cotaneous avitas Traditiones æmularetur. Audistis, inquit, conversationem meam aliquando in Judæismo, quoniam supra modum persequerbar Ecclesiam Dei, & expugnabam, & proficiebam in Judæismo supra multos cotaneous meos in genere meo; abundantius æmulator existens paternarum mearum Traditionum: ad Galatas 1. Non absumiliter Apostolorum persecutores nulla poena digni putandi erunt, qui a pensanda delicti, ac tyrannidis gravitate adeo procul erant, ut potius hac ipsa persecutione obsequium se Deo præstare, arbitrarerent, juxta illud Christi, Discipulos alloquentis, oraculum: *Venit hora, ut omnis, qui interficit vot, arbitretur, obsequium se præstare Deo.* Joannis 16. Atheos demum omnes, Paganos, Infideles, in desideria cordis traditos, integra venia dignos æstimare, par erit, de quibus scribit Apostolus ad Ephesios 4. Hoc igitur dico, & testificor in Domino, ut jam non ambuletis, sicut & gentes ambulavit in vanitate sensus sui, tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati a vita per Dei ignorantiam, que est in illis propter cecitatem cordis ipsorum, qui desperantes semetipsos tradiderunt impudicitie, in operationem immunditiae omnis, in avaritiam. Hi quippe non modo ad scelera pravitate non attendunt, sed effreni potius impetu, ac sacrilega quadam ostentatione, nefanda scelera perpetrant, nullosque retrahente conscientia morsa, soluti felicitate eorum conditio censetur. Atque ita felicitas eorum conditio censetur, quam fidelium, qui, cum Deum norint, legem ejus meditentur, delictorum gravitatem serio pensent, illatæ Deo injuria rei censentur, quando peccant; alias, ut isti quidem autumant, minime peccaturi, si nec scirent, nec adverterent. Immo, quod stupendum magis, ipsa ipsa scelestissimæ peccatoribus cæcitas, & obduratio luco erit, quæ illos a peccatis absolvet, magnaue Divinæ Gratiæ pars reputabitur ignorantio Divinitatis. Absit, ut violentam consecutionem, ac minus ex infulto systemate fluentem, affingam. Hanc ipsam ex jacto principio derivavit Nodi Prædestinationis Dissolutor (1) Parte 1. §. 2. N. 11. pag. 152. cuius verba dum lego, atque ex-

scribo, oculorum fidem tento, ac mihi ipsi vix credo. Demus, barbaras gentes, ita Deum ignorasse: id quoque magna beneficii, & gratiæ pars fuit. Cum enim peccatum sit essentialiter offensio, & injuria Dei; sublata Dei cognitione, necessario sequitur, nec injuriam, nec peccatum, nec æternam penam esse. Ergo, cum hac ignorantia impeccabiles reddantur; alioquin certissime peccaturi, si agnoscerent; sequitur, hoc ipsum beneficium esse, juxta illud Apostoli: *Melius erat illis, non cognoscere viam justitiæ, quam post agnitionem retrorsum converti ab eo, quod illis traditum est, sancto mandato.* 2. Petri 2. *Ergo, si barbari agnoscerent, sique invocare illum, & salutem consequi possunt; si vero penitus ignorant, & ideo nec possunt peccare; semper verum erit, nec illis quidem misericordiam desisse.*

Hoc idem Becheferii animo penitus infedisse, nil dubitandum, si ille ipse Becheferius est, qui Rhemis, ante annos circiter quadraginta quatuor Theologie Professorum agens, Peccati Philosophici errore didicit scriptis vindicavit; Barbarosque, Deum invide ignorantem (quod re ipsa fieri posse, contendebat, multisque probabat) Theologie minime peccaturos, definiit, sola cum parvulis, non ablutis damni pena in altero seculo puniendos. Nemo quippe non videt, voluisse illum hac ultima molitione Peccatum Philosophicum, & penæ sensum immunitatem, quam invicta ignorantia beneficio in Atheis diu antea propugnaverat, ad occæcatos peccatores, obduratis beneficio, protendere, eosque æternis suppliciis liberare. Qua de re lege quintam Peccati Philosophici Denunciationem.

Frustra vero recensitis Scripturarum exemplis reponunt aliqui, ut ab eo se laqueo liberent, Peccatores, excæcatis licet, & obduratis, iis illustrationibus, & excitationibus, exultis immixtis, continuo perfundi; sed ad eas minus attendere. Illud quippe signum ex infulto refellit Cardinalis Bellarminus lib. 2. De Gratia, & Libero Arbitrio, cap. 6. Dicunt aliqui, Deum quidem perpetuo pulsare ostium cordis, & peccatores vocare; sed eos, aliis rebus intentos, non percipere vocationem. Sed hæc responsio cum ipso experimento apertissime pugnat. Nam, cum vocatio, pulsus, tractus, excitatio illa Dei sit actio nostra, quamvis non libera, nimirum bona cogitatio, bonumque desiderium, repente, ac Divinitus immixtum; quomodo potest fieri, ut non sentiantur a nobis, si sit non solum in nobis, sed etiam a nobis? Quamquam, estis daremus, piis illas excitationes, & illustrationes singulis peccatoribus cælitus immitti, quas tamen illi minus adverterent; totum id in idem rediret. Essent illa prorsus inutilis, nec peccatores excitarent, nec implendi officii admonerent, nec ostensa gravitatem ostenderent. Uti enim somno correptus, voce, minus præcepta, non excitatur; ita qui sceleribus obduruit, inspiratione, minus præcepta, excitari haud potis est. Atque idcirco peccati reus esset, (quod hic demonstrandum aggredimur) tamen delicti gravitatem, infusa desuper luce, minus norit, atque percipiat.

En in quantis angustias liberales isti gratiarum sufficientium largiores adiguntur: ut gratiam sufficientem, in omnes usus, positam dicant in excitatione, que non excitet, in cogitatione, de qua minime cogitetur; in piis denique motibus, qui ab illis ipsis, qui moventur, nullatenus sentiantur: quasi vel fieri possent, ut quis excitetur non excitatus, cogitet incogitans, immotus denique moveatur.

Vis

Vis alia ejusdem systematis consecraria? Audi, qui Apostoli simuli, & Augustini doctrinam de Lege, & Gratia concutiant. Hi quippe milles decernunt, Litteram sine Spiritu occidere; legem sine gratia facere magis reos; legem apud eos, quos non adjuvat gratia, virtutem esse peccati; legem demum mortem illis contulisse, quos Dei gratia non liberavit. Verum qui neminem peccare contendant, nisi gratiam interioris illustrationis, atque excitationis acceperit, mutant quadrata rotundis: nempe principii loco ponunt, legem sine gratia reos facere non posse; sed cum gratia sufficiente sapius facere: legem sine gratia occidere neminem; accedente nihilominus gratia, occidendi vim obtinere: legem iis, quos gratia non adjuvat, mortem inferre non posse; sed mortis inferendæ virtutem gratiæ sufficientis opitulatione fortiri. Quid tandem? Christum pro impiis mortuum, scribit Apostolus, ut a peccato liberarentur; isti Christum pro impiis mortuum statuunt, ut gratiam illis promereretur, sine qua peccare non possent, & quæ accepta, infallibiliter, pro pertinaci sua malitia, peccaturi sunt. *Nihil liberum arbitrium, nisi ad peccandum, valere, pronunciat Augustinus, (1) si lateat veritatis via; isti nihil ad peccandum valere docent, si veritas lateat.*

Sed ab iis, qui ita de scelestissimis, atque obstinatissimis peccatoribus liberaliter statuunt, ut nunquam illos peccare putent, nisi prævia illorum mentibus illustratio affulgeat, & pia voluntatibus excitatio prævolet, ab iis, inquam, scire velim, an ipsi de se ipsis sponderent audeant, nullum unquam sibi subrepsisse peccatum, per improvisas offensiones, per tacitas libidinis illecebras, per occultas sensuum insidias, per linguæ intemperantiam, per subitos ætus, per ignorantiam, per errorem; quin præcesserit in animo, per piam cogitationem, admissi peccati cognitio, infirmitatis suæ notitia, excitatio ad orandum, piæ denique desiderium, a peccato retrahens? Id si velint; quid causæ erit, ut ad Deum affidue justi clament: *Ab oculis meis munda me, Domine? Quid causæ erit, ut ita Dominum deprecantur: Ignorantias meas ne memineras; si nullum unquam peccatum occulte sese in animum infunderent, nullaque per ignorantiam, aut incogitantiam culpa posset admitti? Cur vigilarent adversus diaboli insidias, si re ipsa peccare non possent, quin prius illa pervigili cogitatione excitarentur? Rem longe aliter statuit Augustinus, peccati cognitionem per se desse significat, dum peccatur: *In multis offendimus omnes, dum putamus, Deo, quem diligimus, placere, vel non displicere, quod facimus; & postea per Scripturam ejus, sive certa, & perspicua ratione commoti, cum didicimus, quod ei non placet, penitendo precamur, ut ignoscat. Plena humana vita est talibus documentis.* Lib. de Spir. & Litt. cap. 36. Quanto minus igitur licentiores homines iis motibus excitari putandi erunt; a quorum mentibus Deus abest, quique omni vitiorum ceno demersi sunt? Ecquis enim credat, homines, per illicita desideria diffuentes, sensuum cupiditatibus implicatos, interim tamen castitatis, religionis, humilitatis, cæterarumque virtutum affectibus sapissime tangi? Quis iis excitatos Philosophos dixerit, ut & morbi gravitatem, & medici necessitatem agnoscerent, ac de ejus efflagranda ope cogitarent; cum contra potius naturæ vires superberent, ceteroque statuerent, virtutem Dei munus non esse, nec pro ea quemquam Deo supplicasse? Quis Epicureos, qui mundum negabant*

Serry Tom. I.

providentiæ regi, Deumque injuria affici dicebant, si quis ejus operam imploraret, quasi in ipsam ulla rerum nostrarum sollicitudo, & procuratio cadat? Quis tandem cultores idolorum, atque Atheos, quoties ipsos ad peccandum cupiditas allicit, toties ea experiri dixerit desideria orandi verum, quem ignorant, Deum, ut ab ipso veras, quas item ignorant, virtutes accipiant?

Nihil itaque tam insulsum, tam absonum, quam interioris inspirationis gratiam; peccatis admittendis, aut certe imputandis necessariam comminisci: quasi hæc minus libera, ac voluntaria censerentur, quæ, nulla præfulgente illustratione, nulla stimulante superna excitatione, penetrantur. An non enim libera putanda sunt, quæ a volentibus admittuntur, immo etiam quia volunt? Licentiores porro homines, impii, athei, indurati, obcæcati, tamen deserti Divinis auxiliis censeantur, volentes utique peccato, ac etiam quia volunt; eligunt pro nutu, atque arbitrio, quæ Deum offendant.

Totum id luculentissima ratione confirmat D. Augustinus lib. 1. Retract. cap. 19. peccatum admitti, asserens, sola voluntate facti, nulla licet accedente voluntate peccati: hoc est, peccati reum illum esse, qui rem jure veritatem agit, tamen veritatem nesciat, nullaque perpetrando peccati intentione feratur. Nam & quod nesciens peccavit, inquit sanctissimus Doctor, non incorruenter, nolens peccasse, dici potest; quamvis & ipse, quod nesciens fecit, volens tamen fecit; ita nec ipse esse potuit sine voluntate peccatum. Quæ voluntas utique, sicut definita est, animi motus fuit, nullo cogente ad aliquid vel non amittendum, vel adipiscendum. Quod enim, si nolisset, non fecisset, non coactus est facere. Quia voluit ergo, fecit, etiam non, quia voluit, peccavit, nesciens, peccatum esse, quod fecit. Ita nec peccatum sine voluntate esse potuit; sed voluntate facti, non voluntate peccati; quod tamen factum peccatum fuit. Hoc enim factum sine voluntate esset, sed semper voluntate peccati.

Suffragatur utroque pollice Doctor Angelicus 2. 2. quest. 46. art. 2. ad 2. hanc ipsam duplicis voluntatis distinctionem, ab Augustino statutam, qua vel una Philosophici Peccati insulsum error, ejusdemque ruinofum fundamentum suffoditur, suam facit, ac probat. Cum enim hoc sibi obviam fecisset argumentum: stultitiam voluntariam non esse, atque ita peccatum esse non posse, ita reponit: *Dicendum, quod, quamvis stultitiam nullus velit, vult tamen ea, ad que consequitur esse stultum, scilicet abstrahere sensum suum a spiritualibus, & immergere terranis. Et idem etiam contingit in aliis peccatis: nam luxuriosus vult delectationem, sine qua non est peccatum, quamvis non simpliciter velit peccatum; vellet enim frui delectatione, ne sine peccato. Quo nihil explicatius, nihil luculentius desiderari a quoquam potest; ut peccati quis reus intelligatur; tamen nil de peccati gravitate cogitaret, nullaque illius admittendi voluntate feratur. Hoc idem confirmat quest. 1. De Malo, art. 3. ubi tantum abest, ut illum culpa vacare dicat, qui rationis regulam, qua peccati gravitas dignosci potest, non attendit; ut*

Kk 2

ea

(1) Card. Sfondratus.

(1) Lib. de Spir. & Litt. c. 3.

ea maxime parte culpæ principium ponat, quod operi manum admovens rationis regulam non advertat. „ Hoc ipsum, inquit, quod est non attendere actum ad talem regulam, in se confidens, ratam, non est malum, nec culpa, nec pœna: quia anima non tenetur, nec potest attendere ad hujusmodi regulam semper in actu: sed ex hoc accipit primo rationem culpæ, quod sine actuali consideratione regulæ procedit ad hujusmodi electionem. Sicut artifex non peccat in eo, quod non semper tenet mensuram, sed ex hoc, quod non tenens mensuram, procedit ad incidendum. Quibus verbis statuta Moralis Christianæ regula mirum in modum confirmatur.

CAPUT XLVIII.

Ejusdem insulsi systematis falsitas demonstratur ex altero hoc Christianæ Moralis Theologiæ Axiomate: A culpa non excusare impotentiam voluntariam, seu propria iniquitate contractam.

Alterum Moralis Christianæ caput, unde insulsi systematis falsitas aperius eruas, istud est: A culpa non vacat, qui implendi præcepti impotentia laborat, si in eam semetipsum sponte conjecerit, illamve propria iniquitate contraxerit volens, ac sciens. Cum igitur obsecutus, & induratus, auxiliis sufficientibus destitutus, in implendi præcepti, vitandique peccati voluntaria impotentia remanens, hanc sibi sufficientium auxiliorum negationem prioribus delictis, sponte, libereque admisit, acieverit, voluntariamque impotentiam sua pridem iniquitate contraxerit; eorum certe delictorum culpa non vacat, quæ in eo cœcitat, & obdurationis statu quadam veluti necessitate committit.

Hanc Moralis Christianæ Regulam non modo posuit Augustinus, atque ex illo mutuatus est Doctor Angelicus; verum etiam consecutionem ipsam ex eo facto principio derivant; viroque induratus & obsecutus, Divinis illis illustrationibus, & excitationibus exutos, delicti nihilofecius reos agant, quod iis priori culpa destituti supponantur.

Præsto est celeberrimus Augustini locus lib. De Correctione, & Gratia cap. 11. ubi de Auxilio, sine quo non, videlicet sufficienti, ut reus Schola loquitur, prolixiorem sermonem instituens, illud Angelo, & homini primo ideo maxime collatum, docet, quod, alias sublato illo possibilitatis auxilio, sua culpa non cecidissent, cum nullam in eis culpam reperire esset, cujus merito negaretur: fecus tamen in presentia sentiendum, decernit, cum in præcedentis peccati pœnam subtrahi possit. Explicatissima verba sunt: „ Si autem hoc adjutorium, cum primum facti sunt, defuisset, quoniam non talis natura facta erat, ut sine Divino adjutorio possit manere, si vellet; non utique sua culpa cecidissent: Adjutorium quippe defuisset, sine quo posse servare non possent. Nunc autem, quibus deest tale adjutorium, jam pœna peccati est; quibus autem datur, secundum gratiam datur, non secundum debitum. „ Sua itaque culpa cadunt, quotquot in statu naturæ lapsæ possibilitatis auxilio, seu gratia sufficiente destituti, in nova scelera præcipites ruunt; quia non nisi præcedentium delictorum merito gratia illa subtrahitur.

Accedit alter locus, libro De Perfectione Justitiæ, cap. 6. Augustinum hac argutia petierat Cæ-

lestius, ut ejus responsa nonnulla in invidiam traheret: Si est aliquod peccatum, quod vitari non possit, quomodo justus Deus dicitur, si imputare culpam creditur, quod vitari non possit? Quid ad hæc porro Divinæ Gratiæ Vindex? Num forte reponit, nullum reipsa peccatum esse, quod a quovis homine superari non possit; quod nimirum, subtrahita licet actionis gratia, unicuique, quamvis obsecutus, & induratus, possibilitatis gratia præsto sit? Erat id dubio procul responsum, si, quod largi auxiliorum sufficientium distributores effutiunt, Augustino probatum esset; nihil quippe confutande Pelagianorum argutia opportunius contigisset. At longe aliam viam inivit. Peccatum est, inquit, cum vel non est obritas, que esse debet, vel minor est, quam debet: sive hoc voluntate vitari possit, sive non possit: quia, si potest, præstans voluntas hoc facit; si autem non potest, præterita voluntas hoc fecit. Satis videlicet perfectum habens, homini, possibilitatis gratia destituito, peccatum nihilofecius imputari, quod illam præcedentibus delictis amiserit. Quare cum importunus cavillator questionem alteram movisset: Si non potest homo sine peccato esse; cujus culpa est? Ipsius ne hominis, an cujusvis alterius? Si ipsius hominis; quomodo culpa hominis est, si hoc non est, quod esse non potest? Non utique reponit sanctissimus Doctor, idcirco hominis culpam esse, quia ei, tamen auxiliis efficacibus destituito, præsto sunt sufficientia, queis expedita est vincendi peccati potestas; sed factis principiis hærens, Respondetur, inquit, ideo esse culpam hominis, quod non est sine peccato; quia sola hominis voluntate factum est, ut ad istam necessitatem veniret, quam sola hominis voluntas superare non possit: Ut hinc noveris, imputando peccato satis esse, si quis in illam, quævis tandem illa sit, peccandi necessitatem se sponte conjecerit.

Tertius locus occurrit Tractatu 53. in Joannem, ubi hanc ipsam questionem verat ex instituto; quo videlicet ratione induratis, & obsecutis, qui nonnulla credendi impotentia laborant, suæ nihilominus infidelitatis rei censeri possint. Quæ sequuntur, inquit, Evangelii verba plus urgent, & profundiorum faciunt questionem: adjungit enim, & dicit: „ Propterea non poterat credere, (1) quia iterum dixit Isaias: (2) Excavavit oculos eorum, & induravit cor eorum, ut non viderent oculis, & intelligant corde, & convertantur, & sanem illos. „ Dicitur enim nobis: Si non potuerunt credere; quod peccatum est hominis, non facientis, quod non potest facere? Si autem, non credendo, peccaverunt; potuerunt ergo credere, & non fecerunt. Si ergo potuerunt; quomodo dicit Evangelium, „ Propterea non poterat credere, quia iterum dixit Isaias: Excavavit oculos eorum, & induravit cor eorum; ut, quod est gravius, ad Deum referatur causa, qua non crediderunt; quandoquidem ipse excavavit oculos eorum, & induravit cor eorum? Non enim saltem hoc de diabolo dicitur, sed de Deo, quod ipsa Prophetica Scriptura testatur. Nam si arbitraremur, hoc dictum de diabolo, quod excavavit oculos eorum, & cor induravit; laborandum est, quomodo illorum culpam, quia non crediderunt, possimus ostendere, de quibus dicitur: Non poterat credere. Deinde quid respondebimus de alio Prophetæ ipsius testimonio, quod posuit Paulus Apostolus, (3) dicens: „ Quod quærebatur Israel, hoc non est consecutus; electio autem consecuta est; ceteri vero excæcati sunt, sicut scriptum est: (4) Dedit illis Deus spiritum compunctionis, oculos, ut non viderent, & aures, ut non audiant, usque in hodiernum diem?

„ diem? „ Audistis fratres, præpositam questionem: nempe quam profunda sit, cernitis. Jam quid ad hæc Augustinus? Certe minus recte profundam questionem vocitaret, si iis principiis hæreret, quæ largis illis Gratiarum sufficientium distributoribus familiaria sunt; aut si id forte sensisset, quod Becheferius ei tam liberaliter affingit, nulla scilicet peccata puniri desertione summa, qua Deus opem gratiæ omnem peccatori subtrahat. Satis quippe esset, verbo reponere, inepte profus questionem hanc agitari, quæ falsa hypothese volveretur; cum nusquam usque adeo obdurentur scelestissimi peccatores, ut ipsa etiam possibilitatis gratia destituantur; eaque idcirco de causa peccata, in ipso obdurationis statu admissa, merito illis vitio verti. Quia ita responsum esset Becheferius, nullus dubito, cui scripto publico declarare libuit, perituum sibi esse, obduratos nequam omnino carere interiori gratia, quæ ad implenda præcepta sufficiat. Verum questionis altitudinem sensit humilis Augustinus, alioque confugit, ut nodum solveret: Perverfa voluntatis merito amissam, respondit, implendi officii facultatem; justoque Dei iudicio, sed occulto, negatam illam possibilitatis gratiam. Sed respondemus, inquit, ut possumus. Non poterat credere, quia hoc Isaias Propheeta prædixit: hoc autem Propheeta prædixit, quia Deus hoc futurum esse, præcavit. Quare autem non poterat, si a me queratur; cito respondeo: quia volebant: malam quippe eorum voluntatem prævidit Deus, & per Propheam prænuunciavit ille, cui abscondi futura non possunt. Sed aliam causam, inquit, dicit Propheeta, non voluntatis eorum. Quam causam dicit Propheeta? „ Quia dedit illis Deus spiritum compunctionis, oculos, ut non viderent, & aures, ut non audiant: & excavavit oculos eorum, & induravit cor eorum. „ At etiam hoc eorum voluntatem meruisse, respondeo: sic enim excavat, sic obdurat Deus, deserendo, & non adjuvando; quod occulto iudicio facere potest, iniqua non potest. Hoc omnino pietas religiosorum inconfessum debet, involvaturque servare, sicut Apostolus dicit, cum eandem ipsam tractaret difficillimam questionem: Quid ergo dicemus, inquit, nuquid iniquitas apud Deum? absit. Si ergo absit, ut sit iniquitas apud Deum: sive quando adjuvat, misericorditer facit; sive quando non adjuvat, juste facit; quia omnia non remittit, sed iudicio facit. Prima igitur peccatorum, induratis, & obsecutis imputandorum, ratio, eorumdem perverfa voluntas est, qua desertionem meruerunt: non illa internum gratiarum nusquam intermissa largitio, a Molinianis excogitata. Quod non absimiliter adstruit Augustinus sermone 88. de Tempore, questionem hanc movens data opera: Cur iniquitas illa Pharaoni imputetur, cum Dominus cor illius obdurasse referatur?

Quartus Augustini locus ex Epistola 105. (1) depromptus est. Sed excusabunt se, inquit, homines, qui nolunt recte, & fideliter vivere, dicentes: Quid nos fecimus, qui male vivimus; quandoquidem gratiam, unde bene viveremus, non accepimus? . . . Quid de nobis sit querela, quod Deum offendamus, male vivendo, cum illius voluntati nemo possit resistere, qui nos obduravit, misericordiam non præstans? Quid ad tritam illam obdurationem obmurmurationem reponit Augustinus? An forte, neminem a Deo deferri desertione summa; atque ita peccare illos, quod gratias actuales, quoties præceptum urget, accipiunt? Immo, Si ergo, inquit, illos non pudet, hac excusatione non nobis, sed Apostolo contradicere; cur nos pigeat, eis, quod dixit Apostolus, hoc idem, atque identidem dicere: O bo-

na, tu quis es, qui respondeas Deo? Explicatus vero Questionem 50. super Deuteronomium; ubi de Pharaonis, & Judæorum obduratione sermonem habens, hanc ipsam difficultatem eliquat, quo clariori potest modo. Simul, inquit, ostendit Moyses, & sine adjutorio Dei homines intelligere, & obdurare non posse oculis cordis, & auribus cordis: & tamen, si adjutorium Dei desit, non ideo excusabile esse hominis vitium: quoniam iudicia Dei, quamvis occulta, tamen iusta sunt. Nempe, quia non alia de causa auxilium subtrahit, quam in præcedentium delictorum pœnam.

Atque hinc intelligere facile est, quid sibi velit sanctissimus Doctor in Expositione quarundam Propositionum Epistolæ ad Romanos, Propositione 62. dum ita de Pharaone pronunciat: Non ergo hoc illi imputatur, quod tunc non obtemperaret, quandoquidem, obdurato corde, obtemperare non poterat; sed quia dignum se præbuit, cui cor obduraretur prioris infidelitate. Non enim Pharaonem, jam induratum, peccato liberat. Ecquis enim hanc D. Augustino sententiam affingat, repugnantibus tam disertis, tamque dilucidis S. Doctoris testimoniis? Sed imputati peccati primam radicem indigitans, non aliam esse, monet, quam quod dignum se prioribus delictis exhibuerit, cui cor obduraretur a Deo. Non itaque secunda propositio est; quasi primo absolute neget, imputari Pharaoni, quod tunc non obtemperaret; deinde rationem hujus non imputationis assignet, quia, obdurato corde, obtemperare non poterat; sed, continuata propositionis serie, negantis particula potestas in extremam partem transferenda venit, ut nimirum hanc sensum efficiat: Non ideo hoc illi imputabatur, quia obtemperare non poterat, sed quia dignum se præbuit, cui cor obduraretur prioris infidelitate. Imputari ergo certo supponit; sed imputationis causam ex obtemperandi impotentia oriri negat; eamque ex iis duntaxat peccatis repetendam definit, queis obdurationem promeritus est. Si tamen Augustini propositionem fecare omnino velis, quasi is Pharaonis jam obduratus inobedientiam, eisdem non imputatam, dixerit; alteram dicit hujus expositionem æque facilem, & accommodam damus. Obdurationem scilicet Pharaonis, peccataque, eo in statu admissa, dupliciter spectari posse, respondemus: vel ut peccata sunt, vel ut pœna præcedentis peccati. Ut peccata sunt, soli homini obdurato imputantur: ut vero pœna sunt, non soli homini, sed Deo imputantur, hoc est tribuantur, priorum delictorum gravitatem istorum permissione caltigant. Priora autem peccata, quibus dignum se præbuit peccator, ut a Deo defereretur, & cor illi obduraretur, ipsi soli imputantur, non Deo; quia sic peccata sunt, ut non sint pœna peccati. Responsum est Augustini doctrina petium est lib. 5. contra Julianum, capite 3. Cæcitas cordis, quam solus removet illuminator Deus, & peccatum est, quo in Deum non creditur; & pœna peccati, quia cor superbum digna animadversione puniuntur; & causa peccati, cum mali aliquid cæci cordis errore committitur. Pharaoni itaque non imputari, asserit Augustinus, quod tunc obtemperare non poterat, si spectetur ejus obduratio, ut pœna peccati, quia, ut ait hoc ipso in loco, de supplicio veniebat: ipsi enim acciderat obduratio, iudicio Dei retrahentis incredulitati ejus debitam pœnam. Et tamen imputabatur obduratio, & peccata quæcumque ipsam consecuta, quatenus peccata erant; siquidem veri nominis delicta censebantur, & quidem gravissima, pœnisque gravissimis punienda.

Toto igitur ostio aberrat obscurus Auctor Epistolæ

(1) Joan. 12. 39. (2) Isaias 6. 10. (3) Rom. 11. 7. (4) Isaias 6. 10.

(1) Ad Sixtum nunc Epist. 194. n. 22.

rum volumus. Equis ergo nova culpa vacare illos sibi fingat, dum, recedente Deo, in nova subinde scelera prolabantur, qui Deum ipsum, ut recederet, gratiamque subtraheret, impulerunt?

Idem de peccatis, ab ebrio admisis, pronunciat Doctor Anglicus, ea scilicet vitio veri, dum quis volens, ac sciens mero plus iusto indulgens, mente everfus est; tamen homo, largiori mero recodius, nulla, vel certe minus integra vitandi peccati facultate potitur: ob id videlicet unum, quod in eum secuta necessitatis statum libera voluntate devolutus sit. 2. 2. quæst. 150. art. 4. Si in actu illo præcedenti subsecuta est ebrietas sine peccato; tunc peccatum sequens totaliter excusatur a culpa, sicut forte accidit in Loth. Si autem actus præcedens fuit culpabilis, sic non totaliter aliquis excusatur a peccato sequenti, quod scilicet redditur voluntarium ex voluntate præcedentis actus; in quantum scilicet aliquis, dans operam rei illicitæ, incidit in sequens peccatum. "Et in 2. Sent. dist. 22. quæst. 2. art. 2. ad 2. Dicendum, quod ebrius homicida duobus peccatis peccat, scilicet ebrietate, & homicidio: propter quod dicitur, duplices multationes mereri.

Hinc nata trita distinctio duplicis voluntarii, secundum se, & secundum suam causam; quam & exponit, & accommodat instituto D. Thomas 1. 2. quæst. 77. art. 7. satis esse, inquit, si quod peccatum admittitur, in causa liberum sit, quamquam per se necessarium censetur. Aliquid, inquit, potest esse voluntarium vel secundum se, sicut quando voluntas directè in ipsum fertur, vel secundum suam causam, quando voluntas fertur in causam, & non in effectum, ut patet in eo, qui voluntarie inebriatur. Ex hoc enim quasi voluntarium ei imputatur, quod per ebrietatem committit. Quidni ergo potiori iure peccata ab homine, sufficientibus auxiliis destituta, perpetrata, eidem crimini vertantur? Quandoquidem libera illa, quam sibi sponte acceperat, defensione, hanc sibi qualemcumque peccandi necessitatem comparavit. Dixi, potiori iure; quod maior sit hominis mero depositi peccandi necessitas, quam sufficientibus auxiliis destituti. Iste enim, servata ad utrumlibet libertate, solum amisit sufficientiam libertatis; ille ab utraque simul, largius potando, devolutus est, ac mente everfus, peccatum more ruit in præceptis.

Neque vero iis Angelicæ doctrinæ principis (quod moralis controversiæ caput attingit) repugnare censendus est D. Bonaventura in 2. Sent. dist. 22. art. 1. quæst. 3. ubi homicidium, ex culpabili ebrietate consecutum, non novæ speciei peccatum esse, contendit, sed circumstantiam duntaxat, ebrietatem admodum aggravantem. Nihil quippe tantillum illud Scholasticæ subtilitatis diffidum quæstioni morum, quam hic unam expendimus, officit. Sive enim homicidium novæ speciei peccatum vocites, sive circumstantiam aggravantem dicere malis; illud perinde vitio veri, hominisque ebrii reatum augere, fatendum erit, eique propterea merito imputari: quandoquidem non ipsa duntaxat peccati species vitio datur, iustaque plectitur poena; sed & adjuncta queque, unde peccato gravitas accedit.

Erit fortasse, qui dicat, non omnia secuta peccata homini mente everfo, ac largiori potu deposito imputari, tamen culpa sua in ebrietatem incurrit; sed ea tantum, quæ sibi eventura præviderat: atque ita nec homini obdurato, sufficientibus auxiliis destituito, imputatum iri delicta,

quæ is eventura sibi nullatenus ominabatur: maxime cum multis invenire liceat obduratos, qui nusquam sibi subtraham iri auxilia sufficientia, certo credant.

Verum (ut id obiter dicam) non advertunt, qui hæc nobis obrudunt, petitem a nobis ebrietate validissimum argumentum, ex illorum numero esse, quæ a majori ad minus Schola vocat, cum deterior hominis ebrii conditio sit, quam Divinis auxiliis destituti; nihilque propterea adversæ parti lucri obventurum, si forte rueret, tamen multum ex eo præsidii nobis accedat, si suo iter robore. Fieri quippe posset, ut quæ minus homini vino calenti imputantur peccata, obdurato, atque deserto, vitio verterentur: quod ille nec sui compos, nec liber omnino sit; iste mente integer, ac sui dominus.

Sed age, demus, quod mirior quorundam Theologorum opinio ponit, homini scilicet, præ nimia potatione everfo, ea tantum secuta peccata vitio dari, quæ is sibi eventura præviderat: non eo tamen laxitatis veniunt Theologi illi, ut existiment, ea distincte, ac secundum illorum speciem, genitæ prævideri debuissent, ut demum vitio veri possint; sed satis esse ajunt, si in communi prævisa sint, immo si vel solum prævideri debuerint, ob præve inclinationis experimentum.

Reputatur, (inquit Cardinalis Cajetanus (1), illorum unus) prævisum peccatum, non solum si sit prævisum in sua specie, puta, quia novit quis, se ebrium proximis detrahere; aut in suo genere, puta, quia novit quis, se ebrium vitio linguæ irretiri; quamvis modo detractione, modo contumelia, modo blasphemia, modo irrisione, modo turpiloquio: sed etiam, si sit prævisum in communi, puta, quia scit, se ebrium in aliquo peccare, licet nesciat, in quo genere tunc peccabit. Reputatur rursus prævisum, non solum si sit præcognitum, sed si debuit esse prævisum, præcognitum, puta, quia expertus est inclinationes suas pronas, quanto magis bibit, quia animus in alienatione mentis, vel prope incidit in peccatum. Estimatur autem non prævisum peccatum ex ebrietate, quando nullo modo prævisum est, ebrietateque rationabiliter non potuit humano more. Jam vero quis putet, peccatorem toto illo tempore tractu, quo longum illum scelus funem ducit, quo demum obduratio, ac cæcitas consummatur, nusquam vel in communi prævidisse, in quot, quantave peccata lapsurus esset, ubi tandem in profundum abyssi venisset? Aut certe quis neget, hæc ab eo prævideri debuissent, ac quam facillime potuisse, dum toties relapsus, totiesque peccato victus, proclivem in omne scelus animum experiretur.

Insulsum porro est, quod subjungitur, obduratorum multos esse, qui nusquam sibi subtraham iri auxilia sufficientia, certo credant: satisque mirari nequeo, Vasquesium tam futilli arguti Augustinum, tanquam admoto ariete, pulsasse 1. parte, disp. 97. cap. 4. Quasi vero tremenda iudicia vanis hominum opinionibus metiatur Deus, iisque auxilia etiam sufficientia subtrahere nequeat, qui ea nusquam sibi sublarum iri, seu vere, seu falso crediderint! Certe hæc nostra ætate inventus est Nodi Prædestinationis Dissolutor, (2) qui ne obstinatissimis quidem peccatoribus gratias copiosissimas abundantissimas, efficacissimasque subtrahat, docuit. (3) Ad itaque hominem obstinatissimum, qui ea se opinione inficiat: ergone Divinæ justitiæ metas ponet, ut nusquam ab eo copiosissimis, efficacissimisque gratiis exui possit, quod nusquam se iis exutum iri, commentus erit? Ad.

(1) 2. 2. quæst. 150. art. 4. (2) Card. Sfond. (3) Par. 1. §. 2.

Addiderim ad causæ cumulum, longe verius sentire Theologos illos, qui, missa, quavis peccatorum, ex ebrietate secutorum, distinctione, universa vitio veri, putant, sive prævisa illa sint, sive non sint; modo culpa sua homo in ebrietatem incidit. Enimvero nec D. Augustinus, nec D. Thomas ea distinctione usi inveniuntur, sed universa indiscriminatim eadem sorte involunt, ubi semel ebrietas peccato contracta est. Quin etiam peccatorum, ebrii imputandorum, rationem indigitat Doctor Anglicus, (1) universis plane communem; quia scilicet peccatum sequens redditur voluntarium ex voluntate præcedentis actus: in quantum scilicet aliquis, dans operam rei illicitæ, incidit in sequens peccatum. Nec aliam Augustinus, de obdurato sermone habens, assignavit libro de Perfectione Justitiæ, cap. 6. Sola, inquit, hominis voluntate factum est, ut ad istam necessitatem veniret. Seu enim secuta delicta prævisa sint, seu non sint, ex libera prævi peccati voluntate subolebant. Quare minus Augustini mentem perfectam habent, qui, ut eam distinctionem illius suffragio muniant, vulgarum esturum de Lotho, ebrietate sopito, superbe efferrunt: (2) Culpandus est, non quantum ille inebriatus, sed quantum morabatur ebrietas: quasi secutum incestum culpa omnino vacasse, censuisset Augustinus, quod eum Lothus, largius potando, minus prævidisset. Id enim ab Augustino dictum, contendit Doctor Anglicus, non ut incestum, ex ebrietate consecutum, omni culpa vacari significaret, sed ut culpam ex parte duntaxat diminutam innumeret: Diminuitur tamen peccatum sequens, sicut & diminuitur ratio voluntarii: unde Augustinus dicit contra Faustum 2. 2. quæst. 150. art. 4.

Futile est, quod nonnulli incommodum regerunt, ut invictam Augustini, & Doctoris Anglici rationem elidant, qua secundam Moralis Christianæ Regulæ confirmavimus. Nempe, inquit, si imputando peccato satis esset, ut ex peccato præcedenti suboleceret, consequens fore, ut & motus primo primi, ignorantia invincibilis, amentia, nascendo, contracta, atque etiam infidelitas negativa, crimini verterentur; utpote quæ ex Originali peccato fructuarint. Enimvero non quodcumque peccatum prævi peccato peccato imputando satis esse, diximus, sed illud duntaxat, quod libera voluntate a nobis admittum est: id enim, quæcumque hæc in medium attulimus, certo probant. Porro peccatum originis ineluctabiliter necessitate, nascendo, trahitur; tamen si primo Parenti, cui non originale, sed actuale fuit, liberum esset. Quare, uti nobis minus liberum est, ita & quæ inde sequuntur, minus libera censi debent, uti nobis culpæ vertantur. Oportet enim, ut egregie notat Doctor Anglicus in 2. Sent. dist. 50. quæst. 1. art. 2. quod secundum hoc, quod aliquid rationem culpæ habet, secundum hoc ratio voluntarii in ipso reperitur. Sicut autem est quoddam bonum, quod respicit naturam, & quoddam, quod respicit personam; ita etiam est quædam culpa naturæ, & quædam personæ. Unde ad culpam personalem requiritur voluntas personæ, sicut patet in culpa actuali, quæ per actum personæ committitur: ad culpam vero naturæ, hoc est Originale peccatum, non requiritur, nisi voluntas in natura illa. Quapropter motus primo primi, amentia, nascendo, contracta, ignorantia invicta, infidelitas negativa, non peccata, sed poenæ censentur, quod ex Serry Tom. 1.

peccato minus libero subolebant. Sicubi vero D. Augustinus desertorum hominum peccata idcirco vitio dari docuit, quod ex originis labe pullularint, primam duntaxat imputandorum delictorum radicem indigitavit, unde primum carendi Divinis auxiliis meritum traximus, non omnem, atque illam maxime, unde desertorum hominum delicta obtinent, ut libera sint, verique nominis peccata censentur. Quare locis aliis integram desertionis, atque imputationis rationem insinuans, duo ponit, & quod origine traxerunt, & quod propria voluntate insuper addiderunt.

Plura adscribere parcam ad alia momenta confutanda, quæ Gratias sufficientes nulli hominum subtrahi, putant aliqui: quia instituti, consiliique nostri non fuit, eam quorundam opinionem de industria confutare, sed illorum duntaxat stupendam aberrationem resellere, fuit animus, qui nulla obduratis delicta imputatum iri, fabulantur, si iis auxiliis, iusto Dei iudicio, privarentur: satique officio nostro consultum, arbitrari sumus, si Lemoso, Baltham (quod id obtenderet) duris exagitant, nostram advocacionem commodaremus, & Becheferium, hoc idem commentum nova pompa explicantem, data occasione, retunderemus.

Monere hic satis fuerit, Auctorem Librorum de Vocatione Gentium, quem doctrinæ suæ ducem advocat Becheferius in Theibus, multum quidem laboris toto libro 2. posuisse, ut Dei gratiam communem omnibus faceret, at de externa gratia intelligendum omnino esse, uti illum Vasquesius exposuit. Nec immerito, quippe qui communem illam gratiam posuit capite 3. partim in cæli, & terræ testimonis, partim in doctrina legis, & Prophetarum oraculis, partim in Miraculorum signis. Quamquam & interiorum quædam gratiam fuisse a Scriptore isto admittam, non est diffidendum, gratiam, inquam, omnibus communem, etsi non eisdem in omnibus excellentiæ, ac potestatis. Sic lib. 1. cap. 4. naturale rationis humanæ lumen illuminantis gratiæ Dei nomine cohonestare, non dedignatur. (3) Sed hæc dona naturalia, sive ipsam totam, perfectamque naturam, qualis in prima conditione donata est, sive vitiate nature qualescumque reliquias, etsi gratiæ nomine non indigna censet Augustinus. (4) Sit, inquit, (4) gratia nature adhibita, quæ sumus animalia rationabilia, discernimurque a peccatoribus &c.) constanter tamen negat, esse proprie gratiam Dei, quæ bonos discernit a malis, non quæ communis est bonis, & malis. Nec ab isto Augustini sensu vel latum unguem discedit aurei illius libelli Auctor, nec Prosper, eidem familiaris, & suppar. Si quod enim inter utrumque discrimen, non in dogmatibus, sed in nonnullis loquendi modis versatur. Quam longe autem abfuerit Prosper ab asserenda obduratis omnibus gratia sufficiente, vel ex his ejus verbis patet, ex Carmine De Ingratis cap. 11. depromptis.

--- Dic, unde probes, quod Gratia Christi Nullum omnino hominem de cunctis, qui generantur, Prætereat, cui non regnum, vitamque beatam Imperire velit.

Et capite 32.

Non autem recte, nec vere dicitur, illos, Qui sunt extorres Divini muneris, & quos Gratia neglexit, degentes mortis in umbra,

L 1 Pec-

(1) 2. 2. quæst. 150. art. 4. (2) Lib. 22. cont. Faust. cap. 44. (3) August. De Præd. Sancti. cap. 5. (4) Ibid.

Peccati non esse reos; quia recte gerendi
Non data sit virtus, &c.

De parvulis autem, qui sacro Baptismatis fonte non abluti decedunt, docent sequentes cap. 31. versus.

Et tamen ex istis miseratrix gratia quosdam
Eligit: & rursus genitos Baptismate transfert
In regnum eternum, multis in morte relictis,
Quorum causa fuit similis de vulnere eodem.
Nec meritis istud poteris aptare parentum,
Ceu pia profuerit redimendis cura bonorum,
Abstuleritque aliis aliena ignorantia vitam;
Cum videas multos, Sanctis genitoribus ortos,
Nullo salvari studio potuisse suorum.

Cæterum, num forte de Schola Thomistica, atque Sorbonica aliqui fuerint, qui internas sufficientes gratias ipsis etiam obduratis præsto esse, dixerint, ne, si iis destituti supponerentur, culpa vacarent; expendere non vacat. De S. Augustini, ac D. Thomæ mente, una hic mihi cura fuit; quod alios interdum suos pati manes, certo sciam. Dicam tamen, Thomistica Scholæ Theologos, si qui forte ita statuisse inveniantur, longe adhuc a Moliniano Systemate, & a Peccati Philosophici errore distare: & quidem duplici de causa. Primo, cum gratiam sufficientem duplicem statuat Angelica Schola, habitualement unam, actualem alteram; priorem in quadam qualitate sitam, quæ facultatem instar prioris dispositionis elevet, bonisque actibus exercendis remota potentem efficiat; alteram in actualibus illustrationibus, excitationibus, desiderijs, ac motibus positam, quæ mentem, ac voluntatem identidem pulsent; Thomisticis aliquibus laxioribus visum est, priorem peccatis imputandis necessariam esse, atque adeo induratis ipsis, & infidelibus asfulgere, ne alias peccato vacarent, si præceptorum implendorum impotentia laborarent; nec satis attenderunt, ex S. Augustini, ac D. Thomæ principiis, nihil peccatis imputandis impotentiam illam obesse, quæ propria, ac libera iniquitate contracta est. Attamen ut ut est, de gratia suffi-

cienti actuali longe aliter statuerunt, ut errorem effugerent. Verum Molinianæ Scholæ dictatores, quos exagitando aggressi sumus, utramque gratiam imputando peccato necessariam obdunt. Hinc illa Baunii Propositio, a Clero Gallicano, & Academia Parisiensi proscripta: Nunquam peccatur, nisi prævia peccati cognitione animus illustretur, & ipsius vitandi desiderio exstimuletur. Hinc illa Francisci Annati in libello, quem postremum adversus Arnaldum elaboravit, pag. 34. Qui nullam de Deo, vel peccatis cognitionem habet, & nullo modo apprehendit, amoris Dei, & contritionis actus sibi ex præcepto exercendos, nullam hic habet gratiam actualem: sed illud non minus verum est, horum actuum omissione nullum ab ipso peccatum admitti; nec si damnetur, propterea damnari posse. . . . Quod idem de culpabili commissione dici potest. Hinc ille Professoris Theologi Divionensis, ab Alexandro VHL confixus error: Peccatum Philosophicum, quantumvis grave, in eo, qui Deum vel ignorat, vel de Deo actu non cogitat, est grave peccatum; sed non est offensa Dei, neque peccatum mortale, dissolvens amicitiam Dei, neque eterna poena dignum. Hinc illa Buffierii assertio, ab Archiepiscopo Rothomagensi damnata: Attentionis animi ad actionis pravitatem necessaria est, ut peccatum imputetur. Ut alias sitam longe multas, in libello, ante annos duodecim a nobis edito, De vera Jesuitarum sententia circa Peccatum philosophicum, recensitas. En primum discriminis caput.

Secundo, cum eam sufficientem gratiam ponat Schola Thomistica, quæ ex parte potentie duntaxat sufficiat, sic ut novam insuper efficacem gratiam, re, ac natura a sufficiente distinctam, necessariam contendat, ut in actum re ipsa prorumpatur; contra vero Moliniani sufficientis gratiæ genus statuunt, quod undequaque sufficiat, nihilque novi a Deo postulandum, putant, ut integra conversio perficiatur, modo peccator sufficientem gratiam, addito consensu, reddiderit efficacem: profecto longe minoris laxitatis est, gratiam, Thomisticam sensu sufficientem, communem obduratis, & infidelibus facere, quam Moliniano.

FINIS LIBRI TERTII.

HISTORIÆ CONGREGATIONUM DE AUXILIIS DIVINÆ GRATIÆ LIBER QUARTUS.

Quo ultima Causa cognitio ab anno 1605. ad annum 1607. coram Paulo V. & Eminentissimis Cardinalibus, Generalibus Inquisitoribus, aliisque Censoribus deputatis habita, narratur;

Sententia a Pontifice decreta, est nondum ex præscripto juris promulgata, aliaque subinde secuta referuntur.

CAPUT PRIMUM.

Instant Patres Societatis, & a Magnatibus urgeri curant, ne causa sub Paulo V. resumatur.

LEMENTE VIII. ad Superos vocato, comitia pro more in Vaticano habita sunt ad Successorem eligendum. Communibus Purpurarum Principum votis, sub Sacramenti fide sancitum est, ut quisquis in Pontificem assumeretur, Auxilio-

rum controversiam brevi dirimeret. (1) Emulis Fratrum suffragijs, Apostolica Sedis apicem obtinuit Alexander Medicus, die 1. Aprilis 1605. hora postis secunda. Verum prematura morte sublatus, intra electionis suæ mensem, recessit antea ex hac vita, quam in Pontificatus sui labores posset ingredi.

Huic proxime successit Paulus V. die 16. Maii, qui ipsa sui electione ad eam dirimendam controversiam invitatus videbatur. Tunc etenim manifeste opere demonstratum est, quam habeat Deus voluntates hominum (quod hic præcipue controversitur) quo vult, quando vult, & quomodo vult, inclinandi, ac transferendi potestatem; dum, ad Cardinalis de Tusco electionem conspirantibus Patrum animis, mutato derепente consilio, in publicam acclamationem erumpentes, Pontificatus honorem Camillo Burghesio, Divino potius nutu, quam humano detulerunt.

Bonorum omnium spes statim fuit, ab æterno Deo, inter alia plurima, quæ per ipsam ad Ecclesiam suæ præsidium operatus esset, hoc etiam

(1) Erat Articulus 27. ex juratis.

constitutum, ut qui hæcenus Clementi Pontifici, in examinanda ista controversia, præsto fuerat, eam ipse, factus Pontifex definiret; quodque unus laboriose seminaverat, alter fructuose colligeret. Spem alebat pia Regis Catholici sollicitudo, qui, cum primum Paulum V. electum audivit, per suos in Romana Curia constitutos, Administros ardentius supplicavit, ut brevi causa constitueretur; ne quæ jam pridem in Hispanijs orta fuerant, intestini dissidij semina recrudescerent. Rei gravitatem expertus Pontifex, pedetentim incedendum, ait, omniaque pro causæ merito ponderanda. Atque idcirco multorum judicia exquirere cœpit, quid in tanto rerum discrimine agendum, quidve, pro scienda veritate, ac pace Hispaniæ restituenda, tentandum esset.

Hanc novi Pontificis, de ulteriori causæ tractatione subdubitantis, occasionem arripere Molina Vindicæ, ut rem totam majoribus difficultatibus involverent. Henrici IV. Francorum Regis, apud quem Cottonius, e Societate ad Confessiones nuper assumtus, singulari valebat gratia, patrocinium rogarunt, & obtinuerunt. Cardinali Perronio, suo apud Sedem Apostolicam Oratori, dedit Epistolam initio mensis Augusti, quibus periclitanti Societati omne officij genus impendi iussit, quo pendens controversiæ definitio speciosis diverticulis retardari, aut etiam impediri omnino, posset.

Regis mandatis paruit Cardinalis Perronius. Pontificem impiger adit, rei difficultates exaggeraturus. Significavit, maturius deliberandum esse, audienda cæterarum Academicarum judicia, Synodum etiam Generalem pro rei gravitate convocandam: alioquin cavendum inquit, ne Parisien-